

ESTNISKT BESÖK VÅREN 1989

av Britt-Marie Petersen

I maj 1988 besökte medlemmar i Marinarknologiska Sällskapet Estland under ledning av Christer Westerdahl och Lennart Karlsson. Den gästfrihet, som visades oss av "Eesti Riiklik Mere-museum" (Sjöfartsmuseet) och dykarklubben Viikar, ville vi återgälda genom att våren 1989 inbjuda våra estniska vänner till Stockholm.

Syftet med vårt besöke i Estland 1988 var, förutom att knyta kontakter, att dyka efter vrak och pålspärrar, bl a efter det år 1790 sjunkna svenska linjeskeppet "Rik-sens Ständer". Vidare ville man undersöka en pålkonstruktion i sjön Valgjärv i södra Estland.

Efter avslutat besök inbjöds våra estniska vänner till Sverige.

Detta möjliggjordes genom enskilda personers givmilda insatser och genom institutioners, museers, företags m fl generösa bidrag till finansiering, guidning, måltider, resor mm. Utan allt detta välvilliga stöd hade besöket knappast kunnat genomföras.

Ett varmt tack till alla !

Onsdagen den 10 maj anlände våra gäster. Efter inkvartering samlades man på Medeltidsmuseet i Stockholm, där chefen för Tallinns sjöfartsmuseum, Ants Pärna, berättade om aktiviteterna på sitt museum och Vello Mäss talade om marinarknologisk verksamhet i Estland.

Skeppsbyggaren Acke Lindberg visade oss runt i Medeltidsmuseet och museichefen Margareta Hallerdt skänkte skrifter om skeppsbyggeri till gästerna.

Dagen avslutades med en medeltidsmåltid bestående av lammgryta och utan servietter eftersom bordduken på medeltidsmanér användes i stället. Stadslunch

Torsdagen ägnade våra gäster till att vandra i Gamla Stan eller åt arkivstudier. Stockholms stad bjöd på en läcker lunch i Prinsens Galleri i stadshuset. Inbjudna var representanter från bl a Riksantikvarieämbetet, Arkeologiska institutionen, Statens sjöhistoriska museum, Vasamuseet, Stockholms stadsmuseum och från Dalarö museum. Från kulturnämnden i Haninge kommun kom gäster liksom från Marinarknologiska Sällskapet, Svenska Arkeologiska Samfundet, Osteologiska forskningslaboratoriet, Medborgarskolan, Estniska Dagbladet och Lokalradion.

Utländska gäster var marinarknologerna John Adams (Storbritannien), Fred Hocker (USA), Harry Alopaeus (Finland) och Michael Teisen (Danmark). Utmärkt tolk var Hille Jaanusson.

Vice ordföranden i stadsfullmäktige, Samuel Strandberg, höll välkomsttalet medan Ants Pärna och Sibylla Haasum

(Statens sjöhistoriska museum) höll tack-tal. Tal hölls också av Christer Westerdahl. Efter måltiden företogs rundvandring i stadshuset och på kvällen ordnade Carl Olof Cederlund (Statens sjöhistoriska museum) en trevlig fest i sin villa.

Fredagen den 12 maj besöktes Statens sjöhistoriska museum, där bl a en förnämlig samling båtmodeller visades. Museet bjöd på lunch på folkens museum, varefter "Nya Vasamuseet" presenterades. Resten av eftermiddagen ägnades åt föreläsningar på sjöhistoriska museet. Supén intogs på Lidingöbro värdshus.

Lördagen den 13 maj började med dykning vid Dalarö på "Saltskutan" Anna Maria och örlogsfartyget Riksäppet. Representanter från Haninge kommun visade Skärgårdsmuseet samt bjöd på kaffe och lunch. Efter lunch hölls föreläsningar i kommunhuset om Amster-

damprojektet, Jutholmsvraket och flöjtskeppet Anna Maria. Kvällen avslutades med supé och deltagarna inkvarterades i Dalarö skans.

Söndagen den 14 maj fortsatte dykningarna, varvid särskilt det s k Bellevuevraket tilldrog sig stort intresse. Man tror att det rör sig om ett 20-25 meter långt handelsskepp från 1700-talet. Enligt Harry Alopaeus kan det vara en flatbottnad bondeseglare i A-klass. Ett stockankare ligger i fören. Om det däremot vore ett medeltida vrak skulle det ha vissa likheter med "Maasilinn"-vraket, påpekade Vello Mäss. Likheter skulle bestå i att båda fartygen har kravellbordläggning lagd direkt utanpå en klinkbordläggning, vilket kunde tyda på övergång mellan två byggnadstraditioner. Ev skulle skeppet kunna vara reparerat eller ombyggt för att klara isläggning.

På kvällen reste fem av deltagarna under Christina Bendegards ledning till Visby med båt.

Måndagen den 15 maj fortsatte dykningarna vid Jutholmen och på eftermiddagen avreste fyra deltagare till Oskarshamn under ledning av Johan Rönnby.

Tisdagen den 16 maj besökte man arkiv varefter miljöpartiet bjöd deltagarna på

lunch under vilken miljöproblem i Estland diskuterades. Man besökte också riksdagshuset. På kvällen inbjöds estländarna till en vacker herrgård i Flemmingsberg, där Mats Rosenlund var värd.

Onsdagen den 17 maj ägnades åt Uppsala. I universitetsbiblioteket hade bibliotekspersonalen bl a dukat upp dokument från svensktiden i de s k Östersjöprovinserna liksom sjökort över östersjöområdet från olika tider. Domkyrkan, Gustavianum med valsgärdefynden och där efter båtgravfältet Valsgårde vid Fyrisån och Gamla Uppsala besöktes. Ingemar Jansson, uppsalabo och lektor vid arkeologiska institutionen i Stockholm ställde upp hela dagen som ciceron.

Torsdagen den 18 maj inbjöds estländarna av fil dr Agneta Lundström att besöka Livrustkammaren. Besöket uppskattades mycket, särskilt föremålen från Gustav II Adolfs tid.

Museichef Peter von Busch överlämnade till Ants Pärna en fana från den självständiga staten Estlands tid.

På eftermiddagen visade Ulf Erik Hagberg Statens historiska museum och i pergolan serverades en typiskt svensk middag, nämligen ärtsoppa och pannkakor. Vid middagen talade riksantikvarien Margareta Biörnstad om bl a sitt förestående besök i Tallinn där hon skulle medverka vid en utställning om luftföroreningarnas förstörande inverkan på konstföremål.

Fredagen den 19 maj besökte man konserveringsavdelningen på Beckholmen. Därefter tittade man på Skansen och dess akvarium under ledning av Jonas Wahlström. På eftermiddagen besökte fiskerihistorikerna Katrin Savomägi och Reet Naber sötvattenslaboratoriet på Drottningholm.

Dagen avslutades med en avskedsfest i LM-dyks lokaler där alla avtackades med presenter och stort jubel utbröt när Erik Enström skänkte två dyktuber till dykarklubben Viikar.

Lördagen den 20 maj vinkades den estniska gruppen av vid Siljaterminalen. Nästa år åker svenskar över till Estland för att bl a besöka Tallinn, Narva, Saaremaa, Tartu och ev Ruhnu.